

Shematski prikaz okrožnice *Laudato si'* (Bodi hvaljen¹)

Pogled na celoto

»Kakšen svet želimo posredovati odraščajočim otrokom, ki bodo prišli za nami?« (160). To vprašanje je srce *Laudato si'*, te tako pričakovane okrožnice papeža Frančiška o skrbi za skupen dom. In še: »To vprašanje ne zadeva samo okolja, saj si ne moremo postaviti vprašanja samo o nekem delčku, temveč nas vodi v to, da se vprašamo o smislu bivanja ter o temeljnih vrednotah družbenega življenja. »Za kakšen cilj živimo? Za kakšen namen delamo in se bojujemo? Zakaj nas ta zemlja potrebuje?« »Če si ne postavimo teh temeljnih vprašanj«, pravi papež, »ne verjamem, da bodo naša okoljevarstvena prizadevanja prinesla pozitivne učinke.«

Naslov okrožnice je vzet iz vzklika sv. Frančiška: »Hvaljen, moj Gospod«, ki v hvalnici spominja, da je zemlja naš skupni dom, »tudi kot sestra, s katero bivamo skupaj, ali kakor dobra mati, ki nas sprejme v svoj objem« (1). Mi sami smo zemlja (prim. 1Mz 2,7). Naše telo je sestavljeno iz elementov našega planeta, njegov zrak nam omogoča dihanje, njegova voda nas poživlja in osvežuje« (2).

Sedaj se ta zemlja, zdelana in oropana, pritožuje in njeno ječanje se pridružuje vsem tistim od sveta zapuščenim. Papež Frančišek vabi, da jim prisluhnemo. Spodbuja vse in vsakega: posameznika, družine, lokalne skupnosti, narode, mednarodno skupnost, k ekološkemu spreobrnjenju ali, kakor se je izrazil sveti Janez Pavel II., 'spremeniti smer' in sprejeti lepo ter odgovorno prizadevanje pri 'skrbi za skupni dom'. Istočasno pa papež Frančišek prizna, da je opazno neko naraščanje občutljivosti za okolje in skrb za naravo ter da zori iskrena in boleča zaskrbljenost glede tega, kar se dogaja na našem planetu (19). S tem daje prav pogledu upanja, ki je posejan skozi vso okrožnico. Vsem pošilja jasno sporočilo polno upanja: »Človeštvo ima še vedno sposobnost sodelovanja pri izgradnji našega skupnega doma« (13). »Človeško bitje je še vedno sposobno pozitivno posegati« (58). »Ni še vse izgubljeno, saj človeška bitja, ki so se po eni strani sposobna skoraj do konca uničiti, so tudi sposobna preseči se, vrniti se nazaj, da lahko izberejo dobro in obnavljajoče se« (205).

Papež Frančišek se seveda obrača na katoliške vernike, ko navaja besede sv. Janeza Pavla II.: »še posebej kristjani lahko opazijo, da so njihove naloge glede stvarstva, njihove dolžnosti do narave in do Stvarnika, sestavni del njihove vere« (64). Vendar pa hoče tudi vstopiti v pogovor glede »našega skupnega doma« z vsemi (3). Ta dialog je navzoč skozi vse besedilo in postane v petem poglavju orodje za soočiti se ter reševati probleme. Papež Frančišek od vsega začetka spominja, da so tudi »druge Cerkve ter krščanske skupnosti, kakor tudi druga verstva, razvile globoko skrb in tudi dragoceno razmišljanje« o tematiki ekologije (7). Še več, vključi tudi njihove prispevke, predvsem od »dragega ekumenskega patriarha Bartolomeja« (7), ki ga obširno navaja v 8. in 9. točki. Papež se tudi večkrat zahvali protagonistom tega prizadevanja, tako posameznikom, kakor združenjem kot institucijam ter prizna, da je »razmislek številnih znanstvenikov, filozofov, teologov, ter

družbenih organizacij obogatil glede teh vprašanj misel Cerkve (7). Vse povabi, naj prepoznajo to bogastvo, ki ga verstva lahko ponudijo za celostno ekologijo ter za celovit razvoj človeškega rodu« (62).

V peti točki je opisan itinerarij okrožnice, ki se potem odvije skozi šest poglavij. Od tega, da prisluhne do danes najboljšim pridobitvam znanosti glede stanja obravnavane teme (1. poglavje), ga sooči s Svetim pismom ter judovsko krščanskim izročilom (2. poglavje), izpostavi bistvo problema (3. poglavje), ki je v tehnokraciji ter v pretiranem osredotočenju človeškega bitja na samega sebe. Okrožnica predlaga (4. poglavje) »celostno ekologijo, pod katero se tudi jasno razume človeško ter družbeno razsežnost« (137), ki sta neločljivo povezani z okoljskim vprašanjem. Papež Frančišek v luči takšne vizije predlaga za vsak nivoju družbenega, ekonomskega ter političnega življenja iskren dialog, ki bo zastavil odločne ter jasne procese (6. poglavje). Dodaja še, da ne bo noben projekt učinkovit, če ga ne bo vodila odgovorna in oblikovana vest. Nadalje za rast v tej smeri predlaga izhodišča na vzgojnem, duhovnem, cerkvenem, političnem ter teološkem področju.

Besedilo okrožnice zaključita dve molitvi. Ena, ki je namenjena vsem tistim, ki verujejo v »enega Boga, stvarnika« (246) ter druga, namenjena tistim, ki izpovedujejo vero v Jezusa Kristusa. V tej molitvi je odpev *Bodi hvaljen*, s katerim se začne in konča okrožnica.

V okrožnici lahko zaznamo tematske sklope, obogatene z različnimi zornimi koti, ki besedilu dajejo učinkovito enotnost. Ti tematski sklopi so: »tesna povezanost med revnimi ter krhkostjo planeta; prepričanje, da je ves svet med sabo notranje povezan; kritika novih paradigem ter oblik oblasti, ki izhajajo iz tehnologije; povabilo k iskanju drugačnih načinov razumevanja ekonomije ter napredka; vrednost, ki jo ima v sebi vse kar je ustvarjeno; človeškost ekologije; potreba po iskrenih ter poštenih razpravah; velika odgovornost krajevne in mednarodne politike; nekultura odmetavanja ter predlog za nov stil življenja« (16).

Prvo poglavje: To, kar se dogaja pri nas doma

V to poglavje so vključeni najnovejši dosežki znanosti s področja okoljevarstva in sicer z namenom, da bi lahko prisluhnili kriku stvarstva ter »spremenili v osebno bolečino to, kar se dogaja na svetu, da bi prepoznali, kaj lahko vsak od nas prispeva« (19). Prvo poglavje se torej sooči »z različnimi vidiki sedanje ekološke krize« (15).

Podnebne spremembe

»Podnebne spremembe so globalni problem, ki močno vpliva na okolje, družbo, ekonomijo, razporeditev dobrin, politiko ter danes predstavljajo enega temeljnih izzivov za človeštvo« (25). Če je podnebje skupna dobrina, torej od vseh in za vse« (23), potem to spremembo najbolj občutijo najrevnejši. Vendar pa se zdi, da se tisti, »ki imajo največ zalog virov ter ekonomsko ali politično moč, osredotočajo predvsem na zakrivanje problemov ter skrivanje simptomov« (26). »Pomanjkanje odzivnosti do problemov teh naših bratov in

sester, je znamenje izgube čuta odgovornosti do nam podobnih. Na tem čutu pa je utemeljena vsaka civilna družba« (25).

Vprašanje vode

Papež zelo jasno zatrjuje, da je dostop in zagotovitev pitne vode, bistvena, temeljna in obča človekova pravica. Od tega je odvisno preživetje vsake osebe, zato je temeljni pogoj za izvajanje vseh drugih človekovih pravic«. Zanikati revnim dostop do vode pomeni, zanikati »pravico do življenja, ki je neodtujljivo zakoreninjena v njihovem dostojanstvu« (30).

Zaščita biotske raznovrstnosti

»Vsako leto izgine na tisoče rastlinskih in živalskih vrst, ki jih ne bomo več mogli spoznavati in jih naši otroci ne bodo mogli več videti, torej izgubljenih za vedno« (33). Ne gre le za potencialne vire izkoriščanja, temveč imajo vrednost samo v sebi. S tega vidika »so hvalevredna in občudovanja vredna prizadevanja znanstvenikov tehnikov pri reševanju problemov, ki jih je povzročil človek. Človekov poseg namreč, še posebno ko ga vodi finančna korist ali potrošništvo, siromaši in odvzema lepoto zemlji, na kateri živimo, da postaja vedno bolj omejena in siva.

Ekološki dolg

Okrožnica nakaže znotraj etike mednarodnih odnosov na »dejanski ekološki dolg« (51), predvsem severnega dela sveta do južnega. Glede podnebnih sprememb so različne stopnje odgovornosti (52), tiste iz razvitih dežel so večje.

Zavedajoč se velikih razhajanj glede teh problematik, je papež Frančišek močno pretesen zaradi »medlih odzivov« na dramo številnih posameznikov in ljudstev. Ob pozitivnih zgledih, ki jih je kar nekaj, pa sveti oče pokaže na neke vrste odrevenelost ter na lahkomišno neodgovornost« (59). Zaznati je umanjkanje primerne kulture (53) ter pripravljenosti spremeniti stil življenja, proizvodno ter porabo (59). Nujno potrebno je ustvariti sistem norm, ki bo zaščitil ekosisteme« (53).

Drugo poglavje: Evangelij stvarjenja

Da se bi soočil s problematikami opisanimi v prejšnjem poglavju, je papež Frančišek ponovno prebral pripovedi Svetega pisma, ponudil celosten pogled, ki izhaja iz judovsko krščanskega izročila ter izrazil »strahotno odgovornost« (90), ki jo ima človeško bitje do stvarstva. Pokazal je tudi na notranjo povezavo med vsem ustvarjenim ter na dejstvo, da je »okolje skupna dobrina, dediščina celotnega človeštva in s tem odgovornost vseh« (95).

V Svetem pismu je »Bog, ki osvobaja ter rešuje, isti, ki je ustvaril vesolje... v Njem sta ljubezen in moč povezana« (73). Za razmislek o odnosu med človeškim bitjem ter drugimi ustvarjenimi stvarmi, je bistvenega pomena pripoved o stvarjenju ter o tem, kako greh poruši ravnovesje stvarstva v njegovi celoti. »Te pripovedi nakažejo, kako je človeški obstoj utemeljen na treh temeljnih med sabo povezanih odnosih: odnosu do Boga, do

bližnjega in do zemlje. Kot pravi Sveto pismo, so ti trije življenjski odnosi pretrgani, in sicer ne samo zunaj, temveč tudi znotraj nas. Ta prelom je greh« (66).

Zaradi tega, četudi so »kdaj pa kdaj kristjani napačno razlagali Sveto pismo, moramo danes z vso močjo zavreči miselnost, da lahko iz dejstva, da smo ustvarjeni po 'podobi Boga' ter iz naročila, da si 'podvržemo zemljo', sklepamo na absolutno nadvlado nad drugimi ustvarjenimi stvarmi« (67). Človeku pripada odgovornost 'obdelovati in varovati' vrt sveta (prim. 1Mz 2,15)« (67), vedoč, da nismo mi »poslednji cilj vseh ostalih ustvarjenih bitij, ampak da vse napredujejo skupaj z nami ter po nas, proti skupnemu cilju, ki je Bog« (83).

Vendar pa to, da človeško bitje ni gospodar vesolja, »še ne pomeni, da izenačimo vsa živa bitja ter jim odvzamemo njihovo posebno vrednost, značilno za vsako bitje, prav tako ne, da bi zemlji dali nek božanski značaj. S takim mišljenjem bi si zaprli pot sodelovanja z njo ter zaščitili njene krhkosti« (90). S tega vidika je grdo ravnanje z vsakršno ustvarjeno stvarjo v nasprotju s človekovim dostojanstvom« (92), saj »ne more biti pristne povezanosti z drugimi bitji narave, če istočasno v srcu ni nežnosti, sočutja, zaskrbljenosti za človeška bitja« (91). V pomoč nam pri tem prihaja zavest o skupni povezanosti, saj »ustvarjena od istega Boga, smo vsa bitja vesolja povezana z nevidnimi vezmi ter oblikujemo neke vrste vesoljno družino. To nas spodbuja k svetemu, ljubečemu in ponižnemu spoštovanju« (89).

Poglavje se zaključuje s krščanskim razodetjem. »Zemeljski Jezus« je torej s svojim tako konkretnim in ljubečim odnosom do sveta«, »vstali in poveljani ter s svojim vesoljnim gospodovanjem navzoč v vsem stvarstvu« (100).

Tretje poglavje: Človeški izvor ekološke krize

To poglavje predstavi analizo sedanjega stanja tako, da »lahko prepoznamo ne samo simptome, temveč tudi najgloblje vzroke« (15) in sicer s pomočjo dialoga s filozofijo ter znanostmi.

Eden od sestavnih delov poglavja so razmišljanja o tehnologiji. Z hvaležnostjo ji je priznan prispevek pri izboljšanju pogojev za življenje (102-103), a kljub temu daje »tistim, ki imajo znanje, predvsem pa ekonomsko moč, možnost, da jo zlorabijo za nepojmljivo obvladovanje celotnega človeškega rodu in celotnega sveta« (104). Ta logika tehnokratskega obvladovanja vodi v uničevanje narave, izkoriščanje najslabotnejših oseb in ljudstev. Ta tehnokratska paradigma namreč skuša obvladovati ekonomijo in politiko« (109), s preprečevanjem spoznanja, da trg sam ni sposoben zagotoviti celosten človeški razvoj ter družbeno vključevanje« (109).

V moderni dobi je moč zaznati začetek čezmernega antropocentrizma (poveličevanja človeka) (116), ko človeško bitje več ne prizna svojega pravega mesta ki mu na svetu pripada, temveč se začne sklicevati le nase, se osredotoči le nase ter na svojo lastno moč. Iz tega izhaja logika: »uporabi in odvrzi«, ki opravičuje kakršno vsakršno odmetavanje, tako okoljsko kot človeško, kajti drugega in naravo ima preprosto le za predmet. Iz tega izhaja

cela paleta oblik obvladovanja. Ta logika vodi k izkoriščanju otrok, zapostavljanju ostarelih, zaslužnjenju, v precenjevanje sposobnosti trga, da se lahko ravna le po lastnih principih. Nadalje vodi ta logika v trgovino z ljudmi, s kožo živali, ki so na tem, da izumrejo ter z »okrvavljenimi diamanti«. To isto logiko imajo številne kriminalne združbe, trgovci z organi, z mamili, kakor tudi izločitev novorojenčkov, ker niso v skladu z načrti njihovih staršev (123).

Okrožnica se pod tem vidikom sooči z dvema ključnima problemoma današnjega sveta. Najprej je to delo. »Pri zastavljanju smeri celostne ekologije, ki vsekakor ne sme izključevati človeškega bitja, je nujno potrebno vključiti tudi vrednost dela« (124), saj je »prenehanje vlaganja v osebe z namenom, da bi dosegli takojšen čim večji dobiček, za družbo izredno škodljivo početje« (128).

Drugi problem pa je glede mej znanstvenega razvoja, z jasnim poudarkom na GSO (Gensko spremenjenih organizmih) (132-136), ki »postavlja zelo zapletena vprašanja« (135). »Res da je njihova uporaba v nekaterih regijah pripeljala do ekonomske rasti in je s tem prispevala k razrešitvi nekaterih problemov, a vendarle pri tem naletimo na pomembne težave, ki jih ne smemo zanemariti« (134), kot je na primer kopičenje obdelovalne zemlje v lasti le nekaterih« (134). V nasprotju s tem ima papež Frančišek v mislih predvsem majhne pridelovalce ter kmete, biotsko raznovrstnost, mrežo ekosistemov. »Za to je potrebna odgovorna in obsežna znanstvena ter družbena razprava, ki bo sposobna vzeti v ozir »vse dostopne informacije ter bo o vsem rekla dejansko to, kar je res«. Potrebno je zastaviti smernice, ki izhajajo iz neodvisne ter interdisciplinarne raziskave« (135).

Četrto poglavje: Celostna ekologija

Osrednji predlog okrožnice je celostna ekologija kot nova paradigma pravičnosti, torej ekologija, ki »vključuje tisto posebno mesto, ki ga ima človeško bitje na tem svetu ter njegov odnos do resničnosti, ki ga obdaja« (15). V resnici ne moremo »imeti narave kot nekaj, kar je od nas ločeno, ali zgolj kot okvir našega življenja« (139). To velja za vsa področja življenja: za ekonomsko in politično, za različne kulture, še posebej tiste najbolj ogrožene, in celo za vsak trenutek našega vsakodnevnega življenja.

Ta celosten pogled vključuje tudi ekologijo institucij. »Če je vse v odnosnosti, potem ima tudi 'zdravstveno stanje' institucij neke družbe posledice tako za okolje, kakor za kvaliteto človeškega življenja, saj »vsaka zloraba solidarnosti ter prijateljstva, povzroča tudi okoljsko škodo« (142).

Papež Frančišek s številnimi konkretnimi primeri podkrepi svojo misel. Jasno je, da povezava med okoljskimi vprašanji in družbenimi ter človeškimi vprašanji ne sme biti nikoli pretrgana. Analiza okoljevarstvenih problemov je neločljivo povezana z analizo človeškega, družinskega, delovnega, urbanega konteksta, kakor tudi z odnosom, ki ga ima vsaka oseba sama s seboj« (141). Ne obstajata namreč dve ločeni krizi, ena okoljevarstva in druga družbena, temveč ena sama in to kompleksna družbeno-okoljevarstvena kriza (139).

Ta celostna ekologija je »neločljivo povezana s pojmom skupnega dobrega« (156), konkretno razumljenega v današnjem kontekstu, v katerem »naletimo na številne neenakosti, saj je vedno več oseb, ki jih enostavno izločijo, odvzamejo jim temeljne človekove pravice. Prizadevati si za skupno dobro torej pomeni, odločiti se za možnost solidarnosti na osnovi »temeljne izbire za najbolj revne« (158). To je najboljši način, da pustimo trajnostni svet prihodnjim generacijam in sicer ne preko pamfletov, temveč preko resničnega prizadevanja za revne danes, kakor je to že poudaril Benedikt XVI.: »poleg lojalne medgeneracijske solidarnosti je nujno potrebno obnoviti moralnost, da se vzpostavi solidarnost z generacijami, ki pridejo za nami« (162).

Celostna ekologija vlaga tudi v vsakdanje življenje. Temu posveti okrožnica posebno pozornost, zlasti glede mestnega okolja. Človeško bitje ima namreč izredne sposobnosti prilagajanja in je občudovanja vredna ustvarjalnost ter pripravljenost posameznikov ter skupin, ki so sposobne iti onkraj prostorskih omejitev in se naučiti bivati sredi nereda ter nestalnosti« (148). Ne glede na to, pa mora resničen razvoj predpostavljati tudi celostno izboljšanje kvalitete človeškega bivanja tako na javnih mestih kot v stanovanjih, glede prevoza... (150-154).

Tudi »naše telo vzpostavlja neposreden odnos z okoljem ter z drugimi živimi bitji. Nujno potrebno je sprejeti svoje telo kot Božji dar, da bomo lahko ves svet priznali ter prejeli kot Božji dar in kot skupen dom. Znano pa je, da se običajno logika obvladovanja lastnega telesa spremeni v prikrito obvladovanje drugih« (155).

Peto poglavje: Nekaj načel za pravo smer ter delovanje

Peto poglavje se sooča z vprašanjem, kaj moremo in kaj moramo storiti. Analiza ni dovolj. Potrebni so predlogi »za dialog in delovanje, ki vključijo vsakega od nas, kakor tudi mednarodno politiko (15) ter nam pomagajo izstopiti iz spirale samouničevanja, v katero se pogrezamo« (163). Za papeža Frančiška je nujno, da se načrtovanja konkretnih poti ne lotimo na ideološki, površen ali omejen način. Zaradi tega je nujen dialog. Ta pojem je navzoč v vsakem podnaslovu tega poglavja. Obstajajo namreč razprave o okolje varstvu, v katerih pa je težko doseči dogovor. Cerkev ne želi postavljati definicij glede znanstvenih vprašanj, niti ne želi nadomestiti politike, temveč želi povabiti k poštenemu ter jasni razpravi, da ne bi posebni interesi ali ideologije usmerjale skupnega dobrega« (188).

Papež Frančišek se na podlagi zgoraj postavljenega temelja ne boji izreči ostre sodbe nedavne mednarodne dinamike: »Svetovni voditelji niso v zadnjih letih glede okolja odgovorili na pričakovanja. Zaradi pomakanja politične odločnosti niso glede globalnega okolja dosegli nobenih omembe vrednih in učinkovitih sporazumov« (166). Papež se sprašuje, zakaj še vedno želijo ohraniti oblast, saj se jih bomo spominjali po tem, da ni posredovali takrat, ko je bilo najbolj nujno in potrebno« (57). Potrebne pa so, kakor so papeži večkrat ponavljali, začevši z *Pacem in terris*, učinkovite oblike ter pripomočki za globalno upravljanje« (175). Potrebujemo soglasje glede upravljanja cele vrste tako

imenovanih skupnih splošnih dobrin« (174), saj varovanje okolja ne more biti zagotovljena samo na osnovi finančnih predpostavk in dobičkov. Okolje je ena tistih dobrin, ki je tržni mehanizmi niso sposobni primerno zaščititi ali spodbujati« (190. točka je iz Kompendija družbenega nauka Cerkve).

Papež Frančišek v tem poglavju nadalje vztraja pri razvoju poštenih ter jasnih procesov odločanja, da bi mogli »razločevali, katere podjetniške politike ter pobude vodijo »v pravi celostni razvoj« (185). Proučitev nekega novega projekta o vplivu na okolje, »zahteva jasne politične procese, podprte z dialogom, saj se pogosto zgodi, da s podkupovanjem ali s povratnimi uslugami zakrijejo resničen vpliv projekta na okolje ter pripeljejo do dvomljivih sporazumov, s katerimi se izognejo dolžnosti po informiranju ali poglobljeni razpravi« (182).

Še posebej oster pa je papežev poziv tistim, ki opravljajo politično funkcijo, da se oddaljijo od danes tako prevladujoče 'učinkovitostne' in 'zaslužkarske' logike (181). »Če bodo imeli pogum to storiti, bodo lahko prepoznali dostojanstvo, ki ga je Bog dal vsaki osebi, in bodo po tem prehodu pustili za sabo pričevanje o velikodušni odgovornosti« (181).

Šesto poglavje: Vzgoja in ekološka duhovnost

V zadnjem poglavju je v središču to, k čemur vsa okrožnica vabi, to je ekološko spreobrnjenje. Korenine kulturne krize delujejo globinsko, zato ni lahko ponovno začrtati navade in obnašanje. Vzgoja ter formacija ostaneta dva osrednja izziva, saj je »potrebno vsako spremembo obrazložiti in zastaviti vzgojno pot« (15), v katero so vključeni vsi vzgojni krogi, najprej seveda šola in družina, zatem sredstva družbenega obveščanja in kateheza« (213).

Že v startu je potrebno »meriti na drugačen življenjski slog« (203-208), ki je odprt tudi za možnost »izvajanja zdravega pritiska na tiste, ki imajo politično, ekonomsko in družbeno moč« (206). To se na primer zgodi, ko porabniki s svojo izbiro uspejo »spremeniti obnašanje podjetij in jih prisilijo, da razmislijo o načinu proizvodnje ter o vplivu na okolje« (206).

Nikakor ne smemo podcenjevati pomena programov okoljske vzgoje, ki so sposobni vplivati na vsakodnevna dejanja in navade, od zmanjšanja porabe vode, do zbiranja ločenih odpadkov, pa vse do ugašanja luči, ko ni več potrebna« (211). »Sestavni del celostne ekologije so tudi preprosta vsakodnevna dejanja, s katerimi prekinemo logiko nasilja, izkoriščanja ter sebičnosti« (230). Vse to bo postalo bolj preprosto, če bomo izhajali iz kontemplativnega pogleda vere. »Vernik ne zre sveta od zunaj, temveč od znotraj. Vidi povezave, s katerimi nas je Bog povezal z vsemi drugimi bitji. S tem ko razvijamo posebne sposobnosti, ki jih je Bog dal vsakemu verniku, nam ekološko spreobrnjenje pomaga razvijati našo ustvarjalnost in navdušenost« (220).

V poglavju se nadalje pojavi rdeča nit iz spodbude Evangelii Gaudium (Veselje evangelija): »Zavestno in svobodno živeta zmernost osvobaja« (223), kakor tudi to, da je

»za srečo potrebno znati omejiti tiste potrebe, ki nas omamljajo, da tako postanemo vedno bolj odprti za številne druge možnosti, ki jih ponuja življenje« (223). Ob tem bomo »ponovno začutili, da potrebujemo drug drugega, da smo odgovorni za drugega, za svet in da je vredno biti dober ter pošten« (229).

Na tej poti nas spremljajo svetniki. Večkrat omenjeni sv. Frančišek je »odličen vzornik naše skrbi za to, kar je slabotno ter za celostno ekologijo, živeto z veseljem« (10) Zgled je tudi v tem, da sta skrb za naravo ter pravičnost do revnih, neločljivo povezana, kot sta tudi družbeno prizadevanje in notranji mir (10). V okrožnici so tudi omenjeni sv. Benedikt, sv. Terezija iz Lisieuxa ter blaženi Charles de Foucauld.

Po *Laudato si*, bo potrebno v spraševanje vesti, to je znan način, ki ga Cerkev od nekdanj priporoča za usmerjanje lastnega življenja v luči odnosa z Gospodom, uvesti to novo razsežnost. Odslej bo potrebno premisliti, kako smo živeli občestvo z Bogom, z drugimi ter s samim seboj in tudi z vsem ustvarjenim ter z naravo.

Kazalo Okrožnice Laudato si' (Bodi hvaljen)

BODI HVALJEN, MOJ GOSPOD

Nič na tem svetu nam ne more biti vseeno

Združeni zaradi enake skrbi

Sveti Frančišek Asiški

Moj poziv

Prvo poglavje: To, kar se dogaja pri nas doma

Onesnaževanje in podnebne spremembe

Onesnaževanje, odpadki in nekultura odmetavanja

Podnebje kot skupno dobro

Vprašanje vode

Izguba biotske raznovrstnosti

Razkrajanje kakovosti človeškega življenja in družbeni propad

Planetarna neenakost

Nezadostnost dejanj

Različnost mnenj

Drugo poglavje – Evangelij stvarjenja

Luč, ki jo ponuja vera

Modrost svetopisemskih pripovedi

Skrivnost vesoljstva

Sporočilo vsakega ustvarjenega bitja v harmoniji celotnega stvarstva

Univerzalna skupnost

Skupna namembnost dobrin

Jezusov pogled

Tretje poglavje: Človeški izvor ekološke krize

Tehnologija: ustvarjalnost in moč

Globalizacija tehnokratske paradigme

Kriza in posledice modernega antropocentrizma

Praktični relativizem

Potreba po zaščiti dela

Raziskovanje in biološke inovacije

Četrto poglavje – Celostna ekologija

Okoljska ekologija, družbena ekonomija

Kulturna ekologija

Ekologija vsakdanjega življenja

Princip skupnega dobrega

Medgeneracijska pravičnost

Peto poglavje: Nekaj načel za pravo smer ter delovanje

Dialog o okolju v mednarodni politiki

Dialog za nove lokalne in nacionalne politike

Dialog in preglednost v odločitvenih postopkih

Politika in ekonomija v dialogu za človeško celovitost

Verstva v dialogu z znanostjo

Šesto poglavje: Vzgoja in ekološka duhovnost

Nov življenjski slog

Vzgajati za zavezo med človeštvom in stvarstvom

Ekološko spreobrnjenje

Veselje in mir

Civilna in politična ljubezen

Zakramentalna znamenja in praznovanje počitka

Trojica in odnos med ustvarjenimi stvarmi

Kraljica vsega stvarstva

Onkraj sonca

Molitev za naš planet

Krščanska molitev s stvarstvom

Najvišji, vsemogočni, dobri Gospod,
tebi hvala, slava in čast in ves blagoslov (prim. Raz 5,12-13).
Tebi, najvišjemu, edinemu pristoji
in nihče ni vreden tebe imenovati.

Hvaljen, moj Gospod, z vsemi tvojimi stvarmi (prim. Ps 102,22Ps 102,22)
posebno s soncem, velikim bratom (prim. Ps 148,3; Dan 3,62),
ki razsvetljuje dneve in nas.
Lepo je in v velikem sijaju žari.
Tebe, Najvišji, odseva (prim. Raz 1,16).

Hvaljen, moj Gospod,
v sestri luni in zvezdah (prim. Ps 148,3Ps 148,3)
ustvaril si jih na nebu jasne, dragocene in lepe.

Hvaljen, moj Gospod, v bratu vetru in zraku (prim. Dan 3,65),
v oblačnem in jasnem sploh vsakem vremenu (prim. Ps 148,4),
s katerim ohranjaš svoje stvari.

Hvaljen, moj Gospod, v naši sestri vodi (prim. Dan 3,77; Ps 148,4);
mного koristi ponižna, dobra in čista.

Hvaljen, moj Gospod, v našem bratu ognju,
v katerem nam noč razsvetljuješ;
lep je in vesel in krepak in močan.

Hvaljen, moj Gospod, v naši sestri zemlji (prim. Dan 3,74Dan 3,74)
ki nas kakor mati hrani in nam gospodinji,
in prinaša različno sadje in pisane rože z zelenjem (prim. Ps 148,9; Dan 3,76).

Hvaljen, moj Gospod, v onih,
ki zaradi tvoje ljubezni odpuščajo,
in prenašajo slabosti in trpljenje.
Blagor njim, ki ostanejo v miru,
zakaj ti, Najvišji, jih boš kronal (prim. Jak 1,2.12).

Hvaljen, moj Gospod, v naši sestri smrti,
ki ji nihče v življenju ne uide (prim. Rim 5,12).
Gorje njim, ki umrjejo v smrtnem grehu,

---

a blagor njim, ki počivajo v tvoji najsvetejši volji (prim. Raz 14,13),
zakaj druga smrt jim ne bo mogla storiti žalega (prim. Raz 2,11; 20,2Raz 2,11;

20,2)

Hvalite in povečujte mojega Gospoda
in zahvalite se mu in služite mu v veliki ponižnosti (prim. Apd 20,19Apd

20,19).

(Prevod: Vital Vodušek)